

7. Lyubomirsky S., Sheldon K. M., & Schkade D. Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*. 2005. Vol. 9(2). Pp. 111–131. URL: <https://doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.111>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-5>

FEATURES OF SEMANTIC RECONSTRUCTION OF TEXTUAL GAPS

ОСОБЛИВОСТІ СМИСЛОВОГО РЕКОНСТРУЮВАННЯ ТЕКСТУАЛЬНИХ РОЗРИВІВ

Marchuk A. P.

*Postgraduate student at the Department
of Social and Practical Psychology
Zhytomyr Ivan Franko State
University, Zhytomyr, Ukraine*

Марчук А. П.

*аспірантка кафедри соціальної
та практичної психології
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Життя людей проходить серед потоків великої кількості інформації. Усі ми носимо різні історії та наповнені інформацією, чуємо та бачимо історії інших, вступаємо у діалоги формуючи нові сюжети та передаємо їх іншим. Обмінюючись певною інформацією, ми обмінюємося знаками, значенням та смислами. Сенси є важливою частиною наповнення життя людей, змісту інформації, конструювання текстів, речення та, власне, понятійної характеристики кожного слова та жесту.

У філософському енциклопедичному словнику, значення та сенси пояснюють як характеристики знаку, які з одного боку показують чим є знак, а з іншого, характеризують предмет, наділяючи його смыслом [7]. Цю думку розширяє Н. Акімова: «Смысл виникає при зіткненні пропонованого текстом значення з наявними у свідомості реципієнта смислами за потреби їх узгодження; значення – загальне, об'єктивне, закріплене за словом, смысл – індивідуальний, суб'єктивний, не закріплений, а лише асоційований, тому він, як правило, ширший за значення» [1, с. 76].

Спілкуючись та взаємодіючи між собою, люди здійснюють обмін інформацією та передають власні та культурні сенси. Сприймаючи інформацію та здійснюючи аналіз люди використовують різні стратегії. У своїх роботах В.О. Моляко виділяє п'ять основних перцептивно-мисленневих стратегій прояву творчої діяльності, одна з яких –

реконструювання [6]. Для реконструювання характерним є зміна організації існуючого та його покращення, створення цілого з частин, поєднання та гармонізація протилежностей.

В нашому випадку, смислове реконструювання буде здійснено через «Методику текстуальних розривів» О.В. Мазяра, яка ґрунтується на теоретичних основах представлених у публікаціях науковця [2, 3, 4] та проходить апробацію. Данна методика являє спеціально підготовлений текст, який має класичну та рівномірну сюжетну структуру зачину, основної частину та кінцівки. Кожна частина складається з 10 речень, але досліджуваний отримує не повний текст, а лише 15 із 30 речень. У бланку кожне друге речення відсутнє та потребує доповнення. Таке доповнення контекстуальних розривів передбачає дослідження особливостей смислового реконструювання та процесуальності мислення та являє собою модифікований діалог між досліджуваним та автором.

У цьому діалозі, важливо вловити смисл та реконструювати його, навіть якщо він не буде відповідати авторському. Це представлятиме певний виклик та змодельє комунікативні труднощі, так як за аналізом автора методики: «Звідси походять труднощі інтерпретації, неможливість розібратися із нашаруванням смислів на смисли у процесі діалогу, але, разом з тим, це відкриває шлях до творчості» [3, с. 199].

Здійснюючи подальший аналіз особливостей смислового реконструювання, варто звернути увагу на два моменти аналізу: смислово узгодженість речень по відношенню одне до одного, фрагментів тексту та загального змісту. Та смислових особливостей тексту, його нарративної історії.

Щодо перших критеріїв, важливим є визначення логічності/ алогічності речень та їх узгодженості з запропонованими; схожість смислу з авторським чи його оригінальність; наявність парафразів; пропусків та концептуальних думок, тощо. Ці критерії більш пов'язані зі знаковою системою, використаними поняттями та логікою побудови речень.

Другий критерій може складати аналіз особливостей концепту тексту.

Д. Макадамс виділяє три основні елементи аналізу текстів. Найперше, це тон сюжету, який може бути оптимістичним чи песимістичний. Далі визначають образи, наявні в сюжеті: позитивні, негативні чи нейтральні (невизначені). Останньою в цьому аналізі є актуальна тема, яка прослідковується в сюжеті. Дослідник виділяє дві основні: потяг до влади, який характеризує як активність та незалежність, чи навпаки, до зв'язку та залежності, потяг до кохання [8].

Також, можна оцінювати загальний смисловий концепт тексту, як ступінь сформованості загального смислу і збереження цілісності та

логічності. Він характеризуватиметься трьома оцінками: не сформованість смислу тексту (1–3 бали), часткова сформованість (4–6), та сформованість загального смислу тексту (7–9 балів) [5].

Отже, особливостями смислового реконструювання в текстуальних розривах є важливість аналізу смислів, значень та знаків. Смисли та значення мають певну схожість (однак смисли є дещо ширшим утворенням) і складають основу знаку. Здійснюючи аналіз, важливо прослідкувати логіко-смислову основу сюжету (процесуальні характеристики мислення та узгодженість частин тексту між собою) та загальну логіку отриманого сюжету (наративний концепт утвореного тексту та ступінь сформованості загального смислового концепту).

Література:

1. Акімова Н. Психологічний механізм розуміння тексту. *Psychology of Personality*. 2019. Т. 9, № 1. С. 76–82. URL: <https://doi.org/10.15330/ps.9.1.76-82> (дата звернення: 18.12.2024).
2. Мазяр О. В. Абсурд як предмет психологічного дослідження. *Психологічні проблеми сприймання* : матеріали ХХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 травня 2020 року, м. Київ) / за ред. В. О. Моляко. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2020. С. 62–66.
3. Мазяр О. В. Особистісний дисонанс: системний аналіз : монографія. Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2020. 332 с.
4. Мазяр О. Розробка інструментарію для діагностики процесуальних характеристик мислення. *Суспільство для психічного здоров'я особистості: взаємодія родини, освіти, громади* : збірник наукових праць [за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Україна, Житомир, 24 листопада 2022 р.)] / ред. колегія: Г. Пирог, Н. Портницька, І. Тичина. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2023. С. 162–163.
5. Мазяр О., Світлична Т. Проблеми емпіричного дослідження мислення. *Key Aspects of the Development of Scientific Research in Modern Conditions: XLV International scientific and practical conference, Constanta, Romania., 30 October – 1 November 2024*. 2024. С. 179–182.
6. Моляко В. О., Третяк Т. М., Ваганова Н. А., Шепельова М. В. Розуміння нової інформації як процес розв'язування задач. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 31 (70). № 4. 2020. С. 42–50.
7. Шинкарук В. І. (гол. редкол.) та ін. Філософський енциклопедичний словник. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. 742 с.

8. McAdams Dan P. *The stories we live by: Personal myths and the making of the self*. New York : William Morrow & Company. 1993. 340 p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-512-9-6>

EMOTIONAL INTELLIGENCE OF PERSONALITY IN THE CONDITIONS OF TODAY'S GLOBAL CHALLENGES

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Trobyuk A. V.

*adjunct of doctoral and adjunct studies,
captain.*

*National Academy of the National
Guard of Ukraine
Kharkiv, Ukraine*

Тробюк А. В.

*ад'юнкт докторантури та
ад'юнктури, капітан*

*Національна академія Національної
гвардії України
м. Харків, Україна*

Сучасність ставить перед людиною низку викликів, що потребують використання інтелектуального потенціалу особистості, формування певних навичок для активної інтеграції та адаптації у динамічному просторі світу. З одного боку створюються нові можливості для особистісного розвитку, співпраці, обміну знаннями та досягнення прогресу, а з іншого – ставиться низка вимог, що вимагають здатності гнучкої соціалізації. Війна на території нашої держави, пандемія, переселення, екологічні катастрофи знизили рівень життя і розвитку особистості та загострили і винесли на перший план проблематику людського життя. У цьому контексті емоційний інтелект стає однією з ключових компетентностей, що дозволяє людині протистояти емоційним викликам, приймати обґрунтовані рішення та ефективно взаємодіяти з іншими.

У наукових дослідженнях немає єдиного підходу щодо визначення поняття «емоційний інтелект», здебільшого науковці розуміють цей конструкт як здатність до ідентифікації, розуміння емоцій і управління ними. При цьому акцентується, що наявність емоційного інтелекту у людини сприяє збереженню її здоров'я як фізичного, так і психічного, виступає основою успішної професійної кар'єри, гармонійних стосунків з оточуючими та академічних успіхів людини. Особистість з достатнім рівнем емоційного інтелекту має високу адаптивність та гармонійно взаємодіє з навколишнім світом. На важливість